



## K Ö N Y V I S M E R T E T É S

### **Pszichológia a közszolgálatban I. (Recenzió a Haller József és Farkas Johanna szerkesztésében megjelent könyvről)**

### **Psychology in the public service I. (Review of the book edited by József Haller and Johanna Farkas)**

**Tegyey Andrea Cecília**

Dr., alapellátó pszichológus, doktorandusz  
Zala Vármegyei Rendőr-főkapitányság Humánigazgatási Szolgálat  
Nemzeti Közzolgálati Egyetem,  
Rendészettudományi Doktori Iskola  
tegyey.andi@gmail.com



#### **Absztrakt**

**Cél:** A Dialóg Campus Kiadó Scientia Rerum Politicarum sorozatában megjelenő *Pszichológia a közszolgálatban I.* című könyv a közszolgálati tevékenységhez kapcsolódó alapvető pszichológiai ismereteket mutatja be.

**Módszertan:** A felsőoktatási tankönyv szerzői többnyire a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatói gárdájának képviselői. A fejezetek struktúrája illeszkedik az államtudományi osztatlan mesterképzés szak tantárgyi tematikájához, és az összefoglalásokkal, az ajánlott olvasmányokkal és a szakkifejezések magyarázatával segíti a hallgatók ismeretelsajátítását.

**Megállapítások:** A közszolgálati tevékenységhez kapcsolódó pszichológiai ismeretek hatékonyabbá tehetik a benne dolgozók hatékony feladatellátását.

**Érték:** Az általános pszichológia, a szociálpszichológia, a fejlődéslélektan és a szervezetpszichológia releváns kérdésköreit bemutató fejezetek a gyakorlatba könnyedén integrálható megfontolásokkal szolgál.

**Kulcsszavak:** recenzió, felsőoktatás, pszichológia, lélektan

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2023. 06. 09. Átdolgozás: 2023. 06. 30.  
Elfogadás: 2023. 08. 29.

## Abstract

**Aim:** The book *Pszichológia a közzszolgálatban I.* (Psychology in the Public Service I), published by Dialogue Campus Publishing in the *Scientia Rerum Politicarum* series, presents the basic psychological knowledge related to public service.

**Methodology:** The authors of the higher education teaching textbook are mostly representatives of the teaching staff of the University of Public Service. The structure of the chapters is in line with the subject matter of the Master's degree in Public Administration and helps students to learn the subject by providing summaries, recommended reading and explanations of terms.

**Findings:** Psychological knowledge related to the public service can make it more efficient for those working in it to carry out their tasks effectively.

**Value:** Chapters on relevant issues in general psychology, social psychology, developmental psychology and organisational psychology provide considerations that can be easily integrated into practice.

**Keywords:** review, higher education, psychology, science of the mind

## Bevezetés

A 2018-as megjelenésű *Pszichológia a Közzszolgálatban I.* című könyv egy (KÖFOP-2.1.2.-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú, „*A jó kormányzást megalapozó közzszolgálat-fejlesztés*”) pályázati projekt keretében jelent meg. Érdeemes megemlíteni, hogy a szerkesztők két kötetet jelentettek meg ezzel a címmel (*Pszichológia a közzszolgálatában I.* és *Pszichológia a Közzszolgálatban II.*), amely lehetővé tette az ismeretek egymásra építését és az egyes érintett témakörök szükséges szétválasztását, ezáltal kezelhetőbbé téve a kötetekben szereplő tartalmakat.

Jelen recenzió tárgyát az első könyv képezi, amelynek tartalomjegyzékét áttanulmányozva láthatjuk, hogy felépítéséből adódóan célszerű azt azonnal tankönyvként kezelni, amely olyan, a pszichológia tárgykörébe tartozó témákat érint, amelyek átfogó, egyúttal praktikus ismereteket nyújthatnak azok számára, akik a közzszolgálatában, a közigazgatási szféra valamely területén dolgoznak, illetve terveznek a jövőben dolgozni. Látható, hogy az összesen tizennégy fejezet logikusan felépített alfejezetekre oszlik. A fejezetek rövid összefoglalással végződnek, illetve ajánlott olvasmányokkal gazdagítva a tartalmat – természetesen a tudományosan megkövetelt szakirodalomlista mellett –, amely mindenképpen hasznos útmutatás lehet azoknak, akik az olvasás során valamely

témakörben jobban, részletesebben szeretnének elmélyedni. Továbbá minden fejezet végén ellenőrző kérdések szerepelnek, amely az olvasottak átgondolását és jobb rögzítését szolgálja – egyúttal már ránézésre is azonnal alátámasztja a kötet klasszikus értelemben vett tankönyvi mivoltát. Ugyancsak észrevehető, hogy az egyes fejezetekben, a szöveg közben láthatóan kiemelt, illetve a meglévő szerkesztéstől eltérő panelek kerültek beillesztésre, amely az előszó tanúsága szerint témához kapcsolódó érdekességeket emel be a szövegbe. A kötet végén lévő tárgymutató, valamint a szakkifejezések magyarázatára szolgáló jegyzék szintén a tanulást segíti elő.

A kötet deklarálta a közszolgálatban elhelyezkedő hallgatóknak íródott azzal a szándékkal, hogy áttekintést kapjanak azon pszichológiai ismeretekről, amelyek a munkájuk során a leginkább relevánsak lehetnek, s az első kötet – egy teljes félév tananyaga – hivatott az általános pszichológiai ismeretek átadására, az egyéni és csoportos pszichológiai jelenségekre fókuszálta.

## A könyvben érintett témák

### *1) Pszichológia és közszolgálat*

A Farkas Johanna által írt fejezet a magatartástudomány, illetve a pszichológia gyökereivel, kialakulásával, tárgyával foglalkozik, egyúttal bemutatja a pszichológia egyes területeit és módszereit. Mindezekon felül az emberi magatartás magyarázatára létrejött nézeteket, iskolákat is bemutat. A fejezet alapot teremt a későbbi tartalmaknak, sikeresen eligazítva azon személyeket is, akik egyébként a pszichológia témájában mindezidáig nem voltak jártasok.

### *2) A lelki jelenségek biológiai alapjai*

A pszichológia és általában az emberi magatartás meghatározását, az alapvető fogalmak bevezetését és tisztázását követően logikusan következő lépcsőfok a Haller József által írt fejezet, amely a lelki jelenségek biológiai alapjainak ismertetése, s ezen belül is kiemelten foglalkozni a stresszel, az öröklődéssel, valamint az agy működésének képalkotó vizsgálatokkal történő lehetőségével (itt a szerző kiemeli azt a tudományos eredményt, amely azzal foglalkozik, hogy a stressz milyen agyi változásokat okoz). A gondolkodási keret szempontjából kiemelten fontos, hogy az összefoglalás során a szerző maga egyértelműen ki mondja: „*A biológiai értelmezés hozzáad a pszichológiához, és nem elvesz belőle: a két terület magyarázatai egymást támasztják alá, egészítik ki.*” (38. oldal).

### 3) *Tanulás és memória*

A szintén Haller József által jegyzett fejezet bemutatja a tanulás és emlékezet fő formáit, illetve biológiai alapjait. Bár magától értetődőnek tekinthetjük, hogy a két fogalom összefügg, a fejezet mégis rávilágít arra, hogy milyen komplexen zajlik a két kognitív működés közötti folyamat, továbbá számos fogalom rövid és jól értelmezhető definícióját is megadja. Egyedi módon a könyvben az összefoglalás egy kérdést is felvet: „*Hogyan tanuljunk eredményesen?*”, amely voltaképpen a meglévő tanulási stratégiák átgondolására, újragondolására és megértésére ösztönöz.

### 4) *Motiváció, érzelmek és gondolkodás*

A Fogarasi Mihály és Haller József által írt fejezet ugyancsak logikusan következik az eddig olvasottak után, s a cím alapján magától értetődően foglalkozik az emberi magatartást meghatározó hármas egységgel: a motivációval, az emócióval és a gondolkodással, valamint rávilágít arra, hogy ez a három, látszólag külön is kezelhető fogalom valójában milyen komplex módon fonódik össze, illetve bír hatással egymásra.

### 5) *Személyiségpszichológia*

A Sipos Szandra és Haller József által közösen írt fejezetnek immáron a személyiségpszichológia lényegének tömör átadása a célja, és voltaképpen bizonyos szinten visszautal a *Pszichológia és közszolgálat* fejezetre is, hiszen ezúttal is taglalja azon nézőpontokat, amelyek keretében a személyiség megközelíthető, s ez szükségszerű átfedésben van az emberi magatartás bemutatására létrejött iskolákkal. A fejezetben kiemelt szerephez jut a Big Five, azaz az ötfaktoros személyiségmodell ismertetése.

### 6) *Önismeret*

A Farkas Johanna és Borbély Zsuzsanna tollából származó fejezet célja, hogy bemutassa milyen sokrétű folyamatok révén alakul ki már egészen gyermekkortól az önismeretünk, illetve rávilágít arra is, hogy társas kapcsolataink, azok megélése is kiemelt szerepet kap a saját magunkról szerzett tudás szempontjából. A fejezetben ismertetésre kerül a közkezdvelt, egyúttal gyakorlatiasan alkalmazható Johari-ablak, de kitérnek benne a coping stratégiákra, az asszertivitásra, valamint a Csíkszentmihályi Mihály nevével fémjelzett flow-élmény szerepére

is. A fejezet – témájának sokszínűségére reflektálva – komplex, egyúttal tömör megközelítést adja az önismeretnek.

### *7) A szocializáció folyamata*

Pápay Nikolett írásának felütése egy izgalmas, figyelmet felkeltő történettel indul, amely az olvasó figyelmét azonnal megragadja, ezáltal könnyebben válnak azonosíthatókká a később bevezetett (esetleg a korábbi fejezetben tanult) alapfogalmak és kifejezések. A fejezet kitér az egyéni szocializációra (annak szintjeire és színtereire), a szociális tanulásra, felhívja a figyelmet a kötődés szerepének kritikus voltára, de az identitás és önkontroll folyamatok leírásával óhatatlanul is elegánsan vezeti vissza az olvasó figyelmét a megelőző, *Ön ismeret* fejezet fontosságára.

### *8) A csoportlélektan alapjai*

Az előző fejezetek áttekintését követően egyértelműen olyan ív látszik kirajzolódni, amely egyenesen vezeti el az olvasót az egyéntől a csoportig. A csoportlélektan alapjairól szóló fejezet Kováts Daniella írásában rendkívül részletesen, ugyanakkor a befogadó számára jól hangsúlyozva ismerteti a csoportlélektan legfőbb fogalmait, illetve később kitér a szervezetekben megjelenő munkacsoportok fontosságára, illetve azok pszichológiai hasznosságára, végül a csapatmunka és munkacsoportok jellemzőire.

### *9) Csoportdinamika*

*A csoportlélektan alapjai* fejezet folytatásaként Kováts Daniella elmélyíti az eddigi ismereteket, ezúttal a csoportok belső dinamikája, alapvető jelenségei és döntési folyamatai mentén, ám ezek ismertetését követően később kitér a csoportok közötti folyamatokra is. Akárcsak a megelőző fejezetben, itt is a munkahelyi csoportok (illetve változásmenedzsment) zárják a fejezetet, amely törekvés egyértelműen az eddigi elméleti ismeretek gyakorlati hasznosíthatósága felé viszi el az olvasó gondolkodását.

### *10) Társas interakciók*

A fejezetet írója, Farkas Johanna tulajdonképpen egy rövid helyzetgyakorlattal indítja, amely szokatlan felütés azonnal megragadja az olvasói figyelmet, egyúttal motiválja az író által felvetett kérdésekre való válasz megtalálásában.

A fejezet elején ismertetett helyzetből következi, hogy elsőként a benyomásokkal foglalkozik a szerző, ezt követi az attribúciókról szóló alfejezet, majd az attitűdökről szóló rész. Mindezen ismeretek birtokában ír a szerző a segítségnyújtásról és az agresszív viselkedésről.

### *11) Együttműködés és versengés a szervezetekben*

Fülöp Márta egy amerikai kórház ügyeletes részlege átszervezésének bemutatásával indítja a fejezetet, amely érdekfeszítő felütésnél lényegesen több, hiszen egyfelől kíváncsivá teszi az olvasót, másfelől azonnal gyakorlatias példán keresztül szemlélteti, hogy a megfelelően szervezett csapatmunka milyen azonnali pszichológiai folyamatokat indít be, és mindez miként segíti hosszú távon egy szervezet hatékony működését. Természetesen mindez a későbbiekben részletesen kifejtésre kerül, de miként korábban, ezúttal is mindenképpen érdemes a kiemelésre az a közös szerzői törekvés, hogy gyakorlatias oldalról közelítsenek egy-egy adott tárgykör ismertetéséhez. Mindemellett a szerző kiemeli azon alapvetően destruktív működéseket is, amelyek egy szervezetben megjelenhetnek, illetve felhívja a figyelmet arra, hogy milyen fontos is a személyiség.

### *12) Társas befolyásolás*

Fogarasi Mihály fejezete arra hívja fel figyelmünket, hogy milyen kritikus lehet az egyén számára „mások” jelenléte már a legegyszerűbbnek tűnő feladatok ellátásában is, mennyire könnyen bizonytalanodik el, vagy épp viselkedik akár egészen másként az egyén egy csoport (vélt vagy valós) hatására – ezzel a könyv felépítése nem először teszi lehetővé a figyelmes olvasó számára, hogy visszagondolva a megelőző fejezetekre újraértékelje és a maga komplexitásában lássa az eddig tanultakat. A fejezet kitér a manipuláció öszszetett kérdéskörére, külön alfejezetet szentelve a médiának, illetve tömör alfejezetben ír azon személyiségformákról, amelyek esetében a manipulatív tendencia jellemzőbb.

### *13) Társadalmi diverzitás*

Az utolsó előtti fejezetben Hegedűs Judit ír a társadalmi sokféleségről, az egyes – a hétköznapiakban nem feltétlenül megfelelően használt, vagy akár nem is ismert – fogalmak tüpontos ismertetésével, bizonyos kritikus fogalmak (lásd például: diszkrimináció, sztereotípa stb.) kiemelése mellett. A meglehetősen

nehéz téma ellenére nagyon gördülékenyen olvasható fejezet, amely éppúgy hangsúlyt helyez a társadalmi és társadalomtudományi vonatkozásokra, mint a magatartástudományi, illetve pszichológiai vonatkozásokra.

#### 14) Antikorrupció és integritás

Első pillantásra a Pallai Katalin által jegyzett fejezet nem illeszkedik rögvest az eddigi fejezetek sorába, azonban ahogy a szerző maga is írja: „... a szervezetekben tapasztalható egyéni és csoportos pszichológiai folyamatok megértésének kulcsszerepe volt az antikorrupciós módszerek fejlődésében és az integritás alapú megközelítés kialakulásában” (241. oldal). Jól átgondoltan került ez a fejezet a kötet végére, hiszen tartalma akkor válik igazán befogadhatóvá, ha előtte az olvasó megismerkedett az egyénre és csoportok működésére vonatkozó főbb ismeretekkel. A fejezet egészen eltérő megvilágításba helyezi a szervezeti szabályzók szerepét és fontosságát, s ismét számos olyan kutatást és új ismeretet ad az olvasó számára, amely hasznos kísérője lesz a mindennapokban.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy a kötet egy, a gyakorlatban is remekül használható, s nem utolsó sorban gyakorlatias ismeretek átadását célzó könyv, amelyből kiolvasható a szerzők azon alapvető törekvése, hogy a releváns szakirodalmak és szakkifejezések bemutatása mellett olvasmányos, tömör formában adjanak a kötetből tanulóknak hasznos tudást, illetve gondolkodásra, a tanultak integrálására ösztönözzék őket.

### Felhasznált irodalom

---

Haller J. & Farkas J. (Szerk.) (2018). *Pszichológia a Közszolgálatban I.* Dialóg Campus Kiadó.  
Farkas J. & Haller J. (Szerk.) (2020). *Pszichológia a Közszolgálatban II.* Ludovika Egyetemi Kiadó.

### A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

---

Tegyey A. C. (2024). Pszichológia a közszolgálatban I. (Recenzió a Haller József és Farkas Johanna szerkesztésében megjelent könyvről). *Belügyi Szemle*, 72(2), 341–348. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2024.2.9>

## Nyilatkozatok

---

### **Összeférhetetlenség**

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

### **Finanszírozás**

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

### **Etikai nyilatkozat**

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

### **Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás**

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

### **Levelező szerző**

A cikk levelező szerzője Dr. Tegye Andrea Cecília, aki a [tegyey.andi@gmail.com](mailto:tegyey.andi@gmail.com) e-mail címen érhető el.